Dolmány - Esterházy Pál ruhatárából

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2379.1
Készítés ideje:	1680 KÖRÜL
Készítés helye:	Magyarország; Itália
Anyag:	aranyozott ezüstfonal; bársony; ezüstfonal; gyöngy; selyem bélés
Technika:	applikált; domború hímzés
Méretek:	hosszúság: 90 cm vállszélesség: 47 cm

Az 1945-49 között a budai Esterházy-palota romjai alatt barnára fakult dolmány bársonyát a fraknói Esterházy-kincstár 1725. évi leltára testszínűnek, egy 19. századi inventárium cinóberpirosnak mondja. A 18. századi leltárak és a 20. század első felében megjelent publikációk szerzői – akik az öltözéket a II. világháború előtti állapotában látták – sárgásvörös, illetve téglavörös színűként írják le dolmányt.

A 17. századi ruhajegyzékek színjelölései sokszor fejtörést okoznak számunkra. Ezek közé tartozott a testszín is, amelyet elképzelésünk szerint halvány rózsaszínűnek gondolhatnánk. Ennek a dolmánynak a gazdag forrásanyaga azonban egyértelműen bizonyítja, hogy a heraldikai színjelöléssel egyezően néhány száz évvel ezelőtt a testszín a világos pirosat jelentette.

A bársonydolmány egész felületét behálózza a hajló levelekből, zárt gránátalmákból, liliomból, öt- és hatszirmú virágokból kialakított, harmonikusan komponált, dús, plasztikus virágminta. Az egyes részletek plasztikusságát különböző átmérőjű fonalakkal és sodrott zsinórkontúrral hangsúlyozták, a leveleket szürke igazgyöngyből kialakított forgórózsák gazdagítják. Az elejét kilenc, gyémánttal kirakott kapocspár, ujjának hasítékát nyolc, heraldikai liliomot formázó arany kapocs zárja. Bélése egykor világoskék – a varrófonalak megőrizték eredeti színüket –, mára világoszöldre változott, mustrája nagyobb és kisebb, dús szirmú hajló virágtövek. Hasonló textília több európai gyűjteményben megtalálható.

A dolmány egykor herceg Esterházy Pál ruhatárába tartozott, elsőként a említése a a fraknói Esterházy-kincstár 1725. évi leltára említi: *Egy test Szinű bársony, arany s Ezüst fonállal, igaz Gyönggyel Ki Warrott, Gyémántokkal rakott 14 pár kapcsokkal való Dolmány.*

Irodalom

- Katona Edit, Tompos Lilla: *Gyöngy az úri és népi öltözködésben*. Cser Kiadó, Budapest, 2016[!2015]. - Nr. 57.
- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 9. (Tompos Lilla)
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 61. (Tompos Lilla)
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - textil 7.
- Tompos Lilla: *Magyar hagyományok az öltözködésben*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 3. (téves ltsz.mal)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 125.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 5.15.
- Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. I. (Reprint)*. Helikon Kiadó, Budapest, 1986. - 128. kép
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 171.
- Höllrigl József: *Magyar viselettörténeti kállítás. Leíró lajstrom*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1938. - p. 15. Nr.11.; fotó: VI/11.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum